

PROSEMINARIA I SEMINARIA LICENCJACKIE 2022/2023

Instytut Filologii Polskiej

Patrycja Bąkowska

Zakład Literatury Staropolskiej i Oświecenia

pb33211@amu.edu.pl

„Ja” w literaturze polskiego oświecenia

Serdecznie zapraszam na seminarium poświęcone literaturze polskiego oświecenia, podczas którego zastanowimy się nad formami obecności „ja” w tekstach powstałych w XVIII stuleciu i w pierwszych dekadach XIX wieku. Poezja i proza tego burzliwego (także w dziejach polskich) okresu stanowi interesujący teren wyłaniania się nowych sposobów konceptualizowania „ja”, na które wpływ miały zarówno szeroko pojęta tradycja staropolska, jak i możliwe do zaobserwowania w zachodnioeuropejskich wariantach oświecenia przemiany, do których doszło w filozofii, estetyce i antropologii.

Zagadnienia realizowane podczas seminarium dotyczyć będą m.in. takich problemów jak:

- strategię konstituowania się „ja” wobec „Innego”, wspólnoty, samego siebie, przyrody,
- sentymentalne projekty antropologiczne,
- melancholia oświeconych,
- człowiek wobec Boga i dziejowości,
- doświadczenie zniewolenia, zesłania,
- oświecenie a wiek XIX,
- tradycja sarmacka w oświeceniu,
- prywatne a publiczne,
- swoistość polskiego oświecenia.

Seminarium będzie miało charakter otwarty, dlatego wskazane tu obszary badawcze nie wyczerpują możliwych do podjęcia tematów prac licencjackich.

dr Dorota Maslej

Zakład Historii Języka Polskiego

dorota.maslej@amu.edu.pl

Człowiek – język – tekst. Polszczyzna i jej przeobrażenia w ujęciu historycznojęzykowym

Na seminarium zapraszam studentów, którzy chcą podjąć refleksję nad językiem w ujęciu historycznym. Prace mogą skupiać się na języku/stylu wybranego autora bądź dzieła czy jego przekład, ale także na tekstach użytkowych czy, szerzej, dziejach danej odmiany językowej, jak również na warstwie leksykalnej polszczyzny (zmiany znaczeniowe, powstawanie nowych słów, wychodzenie ich z użycia, pola leksykalno-semantyczne). Temat pracy może być zaproponowany przez Państwa lub wypracowany wspólnie podczas spotkań seminaryjnych.

Przykładowe obszary do eksploracji w ramach seminarium to:

- język i styl tekstów literackich i użytkowych: od średniowiecza do współczesności
- odmiany językowe w ujęciu historycznym
- słownictwo i jego przemiany (słownictwo różnych epok, tekstów, pola semantyczne)
- kontakty językowe (polszczyzna wobec innych języków w ujęciu historycznym), dwujęzyczność polsko-łacińska
- edycje krytyczne tekstów dawnych (z ukierunkowaniem na językową warstwę zabytku)
- współczesny dawny tekst, czyli archaizacja w literaturze współczesnej
- przekład jako świadectwo czasów

Możliwe jest także podjęcie innego problemu badawczego, związanego z Państwa indywidualnymi zainteresowaniami.

dr Paulina Michalska-Górecka

Zakład Lingwistyki Antropologicznej

p.michal@amu.edu.pl

Polszczyzna od XVI do XVIII wieku

Seminarium jest adresowane do osób, które interesuje historia języka polskiego. Jest poświęcone polszczyźnie doby średniopolskiej, zwłaszcza XVI wieku. Na wybrany problem można jednak spojrzeć szerzej, traktując to stulecie jako jeden z etapów rozwoju języka.

Zagadnienia możliwe do podjęcia w ramach seminarium to m.in.:

- słownictwo danego zakresu, np. związane z wróżbiarstwem; nazwy tkanin; nazwy naczyń, nazwy potraw,
- zróżnicowanie regionalne polszczyzny,
- język polemik religijnych czasu reformacji i kontrreformacji.

Powyższe propozycje nie wykluczają oczywiście tematów zgłoszonych przez uczestników.

prof. dr hab. Elżbieta Nowicka

Zakład Literatury Romantyzmu

elnow@amu.edu.pl

Seminarium poświęcone literaturze i kulturze epoki romantyzmu

Podstawą dyskusji i indywidualnych prac seminaryjnych staną się utwory literackie, artykuły prasowe, zbiory korespondencji, pamiętniki, dzienniki etc. powstałe w XIX wieku, przed (umowną) datą 1864 roku.

Proponuję możliwość wyboru tematów do wspólnych dyskusji oraz prac licencjackich z następujących zakresów:

- miejsca i pejzaże: zapisy wędrowek po różnych regionach, różnorodność celów i efektów podróży, wielogatunkowość i wielostylowość zapisków. (przykładowe nazwiska

autorów: Roman Zmorski, J.I. Kraszewski, Wincenty Pol, Ryszard Berwiński, Stefan Witwicki)

- w domenie piszących kobiet – korespondencje, pamiętniki, beletryzacje (przykładowo: Eliza Krasińska, Konstancja Rzewuska, Emilia Puffke, Dionizja Poniatowska, Bibiana Moraczewska)
- poezja i muzyka – romantyczne teorie związków poezji z muzyką, operowe adaptacje dzieł literackich (np. „Marii”, „Konrada Wallenroda” i in.), motywy tańca i balu w prozie i poezji, kompozytorzy i „ich” poeci (np. Chopin-Witwicki, Moniuszko-Mickiewicz)
- dramat (mniej znany) , tu np. jednoaktówki Norwida, „Zawisza Czarny” Słowackiego , dramaty Józefa Korzeniowskiego, „Edmund” Witwickiego, inne
- liryka (mniej znana) - sytuacje podmiotu, topika (przykładowo nazwiska autorów: Roman Zmorski, Karol Baliński, Mieczysław Romanowski, Józef Ujejski, Stefan Witwicki, inni)

Komentarz: powyżej przedstawiam paletę możliwości, można do niej dokładać kolejne, wypracowane wspólnie propozycje.

prof. UAM dr hab. Marek Osiewicz

Zakład Nauk Pomocniczych i Edytorstwa

marosiew@amu.edu.pl

Seminarium dla wszystkich zainteresowanych tematyką językoznawczą i edytorską.

Jego tematyka wyznaczana będzie przez różnorodne konfiguracje następujących słów-kluczy:

- edycje krytyczne, antologie, opracowania tekstów, opisy języka;
- zapomniani twórcy, poezja, proza, wspomnienia, dzienniki, teksty popularne, dorobki rozproszone;
- lektury, filmy, seriale, piosenki, blogi, grupy hobbystyczne, regionalia;
- idiolekty, socjolekty, profesjolekty, biolekty, familiolekty, dialekty;
- słownictwo: neologizmy, archaizmy, regionalizmy, język młodzieżowy.

Mile widziane tematy związane z własnymi zainteresowaniami (filologicznymi i innymi).

prof. dr hab. Anna Piotrowicz

Zakład Frazeologii i Kultury Języka Polskiego

ape@amu.edu.pl

**Językoznawcze seminarium licencjackie z zakresu współczesnej polszczyzny,
kultury języka i komunikacji językowej**

Główne kręgi tematyczne:

- najnowsze słownictwo polskie w wybranych polach tematycznych (np. kosmetologia, życie towarzyskie, kulinaria, moda, turystyka, marketing);
- nowe związki frazeologiczne w języku młodego pokolenia użytkowników Internetu;
- komunikacja językowa w różnych grupach środowiskowych na portalach internetowych;
- obrazy kobiet i mężczyzn kreowane we współczesnej prozie polskiej, w czasopiśmie dla kobiet i mężczyzn, w blogach itp.;
- język mieszkańców Poznania w przestrzeni internetowej;
- odzwierciedlenie zjawisk charakterystycznych dla najnowszej polszczyzny w języku współczesnej prozy polskiej.

Możliwe jest także podjęcie innego problemu badawczego, związanego z indywidualnymi zainteresowaniami seminarzystów.

prof. UAM dr hab. Karolina Ruta-Korytowska

Zakład Gramatyki Współczesnego Języka Polskiego i Onomastyki

karuta@amu.edu.pl

Człowiek – język – komunikacja

Zakres tematyczny:

- Język współczesnych mediów
- Wpływ mediów na język młodego pokolenia Polaków
- Nauczanie języka polskiego jako obcego
- Dwujęzyczność u dzieci

- Język polski jako obcy dla Polaków – komunikacja G/głuchych
 - Polski język migowy – uczenie się i nauczanie – wyzwania i bariery
 - Język urzędowy – dawniej i dziś
 - Komunikacja bez barier – dostosowanie komunikacji do osób ze specjalnymi potrzebami
 - Prosta polszczyzna
 - Dostępność komunikacyjna w sieci na przykładzie wybranych stron internetowych (standard easy to read (ETR) i inne)
-

prof. UAM dr hab. Małgorzata Rutkiewicz-Hanczewska

Pracownia Leksykologii i Logopedii

rutkiewi@amu.edu.pl

Język w tekście i dyskursie. Norma i patologia

Seminarium jest poświęcone zagadnieniom z zakresu leksyki i semantyki oraz wartościowania, polityki i perswazji językowej. W trakcie spotkań zostanie poruszona taka problematyka, jak: polityka językowa, moda językowa, zasoby najnowszej polszczyzny, podstawy psycholingwistyki, dawne i współczesne nazwy własne, powiązania między kulturą a nazewnictwem, specyfika wybranych grup nazewniczych. Celem seminarium jest również analiza systemu językowego opisywanego przez pryzmat zaburzeń mowy i języka, nienormatywnych zachowań językowych.

Zakres problematyki seminaryjnej

1. Moda językowa, w tym nazewnictwo:
 - a. najpopularniejsze imiona, przezwiska,
 - b. charakterystyka współcześnie przyjmowanych nazwisk, nazwiska podwójne,
 - c. słownictwo wybranych grup środowiskowych i zawodowych
 - d. wybrane grupy leksykalne.
2. Polityka językowa:
 - a. zmiany imion i nazwisk, ulic,
 - b. nazwy na pograniczach językowych,

- c. język na pograniczu geograficznym, kulturowym, społecznym,
- d. język a płeć,
- e. język a geografia.

3. Kognitywne podstawy procesów nazywania:

- a. Język i nazwy jako konceptualizacja ludzkiego doświadczenia,
- b. antropocentryzm w języku,
- c. co mówią nazwy własne?

4. Tendencje we współczesnym nazewnictwie:

- a. przezwiska,
- b. nazwy internetowe (np. blogów, wlogów, witryn internetowych),
- c. nowe tożsamości – nowe nazwy.

5. Nazewniczy branding:

- a. nazwy produktów handlowych,
- b. nazwy firm usługowo-handlowych,
- c. budowa marki.

6. Język mediów (medionimia):

- a. analiza tytułów prasowych, audycji radiowych i telewizyjnych,
- b. słownictwo medialne,
- c. dyskurs medialny,
- d. krytyczna analiza dyskursu.

7. Perswazyjna funkcja nazw, funkcje ideologiczne nazw, tzw. polityczność w dyskursie, reklama i nazwy (wartościowanie):

- a. wartościowanie w języku,
- b. perswazja językowa w różnego typu tekstach,
- c. moc oddziaływania słowem na ludzi.

8. Psycholingwistyka, zaburzenia języka i mowy:

- a. wady wymowy,
- b. specyfika zaburzeń językowych o podłożu neurologicznym (afazja, pierwotna postępująca afazja),
- c. komunikacja werbalna i niewerbalna,
- d. neurobiologia procesów czytania, pisanania,
- e. język w wieku senioralnym.

prof. UAM dr hab. Joanna Smól

Zakład Retoryki, Pragmalingwistyki i Dziennikarstwa

jsmol@amu.edu.pl

Językoznawcze seminarium licencjackie

Dziennikarstwo i PR

Celem seminarium jest przygotowanie studentów do samodzielnego napisania pracy dyplomowej na wybrany temat. Proponowany zakres dociekań badawczych obejmuje przede wszystkim szeroko rozumiany dyskurs medialny, analizę gatunków dziennikarskich, funkcjonujących zarówno w prasie, radiu, telewizji, jak i w internecie. Przedmiotem zainteresowań mogą być również zagadnienia związane z marketingiem, reklamą oraz językiem polityki. Dodatkowymi – proponowanymi w ramach seminarium - tematami badawczym są: style funkcjonalne współczesnej polszczyzny, poradnictwo medialne, kreowanie wizerunku w mediach oraz strategię PR. Podczas seminarium studenci zostaną zapoznani z metodologią badań naukowych, sposobami gromadzenia i opracowywania materiału badawczego, konstruowaniem pracy dyplomowej, zasadami poprawnego redagowania tekstu naukowego, a także sporządzania przypisów oraz bibliografii (podmiotowej i przedmiotowej).

prof. UAM dr. hab. Marcin Telicki

Zakład Literatury i Kultury Nowoczesnej

marcin.telicki@amu.edu.pl

Metafory w kulturze współczesnej

Jako środek poetycki i pojęcie związane z funkcjonowaniem umysłu metafora doczekała się obszernej biblioteki opracowań obejmującej nie tylko literaturoznawstwo czy językoznawstwo, ale również psychologię, nauki biologiczne i ścisłe. Interdyscyplinarność pojęcia pozwala na używanie go w przeróżnych funkcjach (od stylistycznego ornamentu przez konceptualizowanie pojęć aż po cele terapeutyczne).

Podczas proseminaryjnych zajęć proponuję przyrzeć się funkcjonowaniu metafory w dziełach należących do współczesnej kultury popularnej (literaturze, filmie), ale także utworach

użytkowych (np. reklamie). Dyskusji poddany zostanie semiotyczny potencjał różnego rodzaju metafor oraz kulturowe konsekwencje ich użycia.

prof. UAM dr hab. Mirosław Wobalis

Zakład Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego

miroslaw.wobalis@amu.edu.pl

Nowe media i technologie cyfrowe w edukacji polonistycznej

Problematyka seminarium skupia się na analizie miejsca i roli nowych mediów i technologii cyfrowych w kształceniu polonistycznym (dawniej, aktualnie i w przyszłości).

Problematyka seminarium:

- Realia społeczeństwa informacyjnego w kontekście kształcenia polonistycznego.
- Nowe media i technologie cyfrowe – czym są i jakie jest ich znaczenie w kształceniu polonistycznym.
- Uwarunkowania globalne i lokalne stosowania technologii cyfrowych w edukacji polonistycznej.
- Kompetencje cyfrowe ujmowane w najnowszej literaturze przedmiotu w odniesieniu do podstaw programowych, programów nauczania i podręczników szkolnych.
- Miejsce i funkcja kompetencji cyfrowych w kształceniu polonistycznym.
- Teoria i praktyka stosowania nowych mediów i technologii cyfrowych w edukacji polonistycznej.
- Podstawowe problemy dydaktyczne związane z zastosowaniem technologii cyfrowych w realiach szkolnych.
- Przyszłość technologii cyfrowych w edukacji polonistycznej.

Przykładowe tematy prac:

- Wyzwania społeczeństwa informacyjnego a wymogi kształcenia polonistycznego.
- Analiza podstaw programowych nauczania języka polskiego w kontekście wyzwań XXI wieku.
- Nowe media i technologie cyfrowe w podręcznikach dla szkoły podstawowej.

- Nowe media i technologie cyfrowe w podręcznikach dla szkoły ponadpodstawowej.
 - Kształcenie kompetencji językowych z wykorzystaniem nowych mediów i/lub technologii cyfrowych.
 - Kształcenie kompetencji lekturowych z wykorzystaniem nowych mediów i/lub technologii cyfrowych.
 - Cechy nowych mediów i/lub technologii cyfrowych a wymogi przedmiotu.
-

Prowadzenie zespołowe:

dr Rozalia Wojkiewicz, rozalia.wojkiewicz@amu.edu.pl

dr Marcin Jauksz, marcin.jauksz@amu.edu.pl

prof. dr hab. Radosław Okulicz-Kozaryn, mrok@amu.edu.pl

Zakład Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski

Pozytywizm i Młoda Polska: dziewiętnastowieczna psychologia, romantyczna uczuciowość i narodziny literatury nowoczesnej

Na seminarium będzie można kontynuować zainteresowanie dwoma, a w zasadzie trzema epokami, które najczęściej postrzega się jako antagonistyczne, choć pod wieloma względami są komplementarne. Twórczość romantyków oddziaływała na pozytywistów nawet wówczas, gdy próbowali się od jej uroku (lub ciężaru) uwolnić za pomocą chłodnej analizy osiągnięć poprzedników. Pozytywistyczna fascynacja naukami eksperymentalnymi, a zwłaszcza gwałtownie rozwijającą się psychologią, udzieliła się Młodej Polsce, w której z ducha romantyczne rozbudzenie uczuć ścierało się z zaszczepionym przez pozytywizm nastawieniem badawczym, potrzebą poznawania zakamarków świata wewnętrznego, skłonnością do wątpienia we wszystko. Stąd tytuł naszego seminarium, poświęconego głównie stykowi literatury i psychologii tamtego czasu, począwszy od *Dziennika psychologa* Juliana Ochorowicza, przyjaciela Bolesława Prusa, przez zafrapowanie autora *Lalki* dziełem Darwina *Wyraz uczuć u człowieka i zwierząt*, przez teorie neuroz, które zamieniły „wiek pary i elektryczności” w „wiek nerwowy”, diagnozowany przez Henryka Sienkiewicza w *Bez dogmatu*, przez Antoniego Langego w jego *Poezjach*, przez Stefana Żeromskiego w jego *Dziennikach*, przez Stanisława Przybyszewskiego w jego esejach i innych dziełach. Młodopolskie odkrycie świata

wewnętrznego („odkrycie duszy”) otwarło przed pisarzami nieograniczone wprost możliwości śledzenia nastrojów, uczuć, stanów hipnotycznych, histerycznych, chorobowych, eksploracji marzeń, snów i dekadentkich sztucznych rajów, co pozwala nam na odnajdowanie wielu intrygujących pól badawczych i formułowanie ciekawych tematów prac (np. o psychologii bohaterów opowiadań pozytywistycznych; neurotycznej miłości w powieściach o wieku nerwowym; kreacji nastrojów w liryce autorów takich, jak Tetmajer, Staff, Miciński, Leśmian; śladach tych nastrojów, emocji i stanów w obrazach filmowych zakorzenionych we wrażliwości dziewiętnastowiecznej).